Tia iyi Pɔlu í ceɑ inɛi Galati ŋɑ

Í ce ŋɑ fɔɔ

1 Amu Pɔlu woo bɛu, ɑmui ṅ kɔ nŋɛ tiau ihẽ wɑ.
Kù jɛ ɑmɑnɛi í kpem ṅ jɛò woo bɛ, kù nɔ kù jɛ inɛ gɔi
í bɛm. Jesu Kirisii í kpem, nŋu do Ilɑɑɔ̃ Bɑɑbɑ iyi í
jũu hɑi si bɑlɛ.
2 Amu do kpɑɑsi woo dɑsi nɑɑnɛ ŋɑ iyi à wɑ ihẽ
fei à ce igbɛi inɛi Jesu ŋɑ iyi à wɑ ilɛi Galati fɔɔ.
3 Ilɑɑɔ̃ Bɑɑbɑ do Lafẽɛ Jesu Kirisi ɑ mu nŋɛ didɔ̃ do
lɑɑkɑi ku sũ.
4 Jesu Kirisi í nɑ ɑrɑɛ nɑ irii dulum du wɑ ku bɑ
ku nyɑ wɑ hɑi si kuce lɑɑlɔi ɑndunyɑu ihẽ. Bɛɛbɛi í
ce í ceò idɔɔbii Ilɑɑɔ̃ Bɑɑ nwɑ.
5 Ilɑɑɔ̃i í nɛ ɑmboe hee do ɑjɔ fei. Ami.

Lɑɑbɑɑu jiidɑ ɑkãi í wɛɛ

6 Ideu í mum biti do iyi ì fũsi Ilɑɑɔ̃ ɑwɔ gbãɑ gbãɑ
bɛɛbɛ tã ŋɑ, nŋu iyi í kpe ŋɛ wɑ si didɔ̃i Kirisi, nɔ ì
wɑɑ bi i too lɑɑbɑɑu mmu gɔ má ŋɑ.
7 Ntɔ ntɔ, lɑɑbɑɑu jiidɑ kãmɑ gɔ kù wɛɛ má. Ammɑ
inɛ gɔ ŋɑ à wɑɑ fɔ́ lɑsɑbu nŋɛ dei, nɔ à wɑɑ bi ɑ kpɑɑsi
lɑɑbɑɑu jiidɑi Kirisiu.
8 Ammɑ bɑɑ ɑwɑ tɑkɑ nwɑi wɑlɑkɔ ɑmɑlekɑ iyi í
nɑɑ hɑi lele, bii í ce nŋɛ wɑɑzoi lɑɑbɑɑu mmu gɔ má,
bii kù jɛ iyi à ce nŋɛu ihẽ, Ilɑɑɔ̃ ku ceekpe lɑfẽɛ.
9 À tɑko à fɔɔ wo ṅ nɔ ṅ wɑ n fɔɔ má, bii inɛ gɔ í ce
nŋɛ wɑɑzoi ide mmu gɔ iyi kù jɛ iyi ì jɛsiu tã ŋɑ Ilɑɑɔ̃
ku ceekpe lɑfẽɛ.
10 Si ideu ihẽ ɑɑ ni ṅ wɑ n dɛ sɑɑbui ɑmɑnɛ ŋɑi?
Ɑɑwo, sɑɑbui Ilɑɑɔ̃i ṅ bi. Ṅ wɑ n dɛ n ce mii iyi á dɔ̃ɑ

amanɛ ŋa si? Aawo, bii ǹ wa n dɛ n ce mii iyi á dɔ̃a amanɛ ŋa si, n kaa n jɛ woo ce icɛi Kirisi.

Bɛ́i Pɔlu í jɛò woo bɛ

11 Iŋɛ kpaasim ŋa, ǹ bi i mà ŋa iyi laabaau jiida iyi ǹ sisi nŋɛu kù jɛ hai bi amanɛi í naa.
12 Kù jɛ amanɛi í sɔ̃m, inɛ kãma sisi í ceem cioɛ, Jesu Kirisi nŋu akãi í nyisim.
13 Ì gbɔ bɛi kuwɛɛm í yɛ ŋa wo si waati iyi ǹ wa n tɔɔ Ilaaɔ̃ bɛi Zuifu ŋa. Iŋɛ fei ì mà ŋa kookaai iyi ǹ tako ǹ ce ǹ kpãò inɛi igbɛi Ilaaɔ̃ ŋa iju ku ba n ce nfe nŋa.
14 Si kpãai Zuifu ŋa ku too ǹ wa si inɔi inɛ ŋa iyi à waa jɛ waju si inɔi saam ŋa.
15 Amma Ilaaɔ̃ í cicaam à bɛi à bím nɔ í kpem si didɔ̃ɛ n ceaa icɛ.
16 Si waati iyi í jilɛu, í nyisim Amaɛ ku ba n cea dimi mmu ŋa waazoi laabaau jiidaɛ. Nɔ n kù bɔ bi inɛ kãma ku muum bisi.
17 N kù nɔ n kù bɔ Zeruzalɛmu n koo n yɛ inɛ ŋa iyi à tako à jɛ woo bɛ ŋa ǹ bɛi ǹ jɛò woo bɛ. Amma iyi ǹ dede gbakã ilɛi Arabii ǹ bɔ. Hai bɛ nɔ ǹ nyi Damasi má.
18 Í kpɛ í to zakai adɔ̃ mɛɛta ǹ bɛi ǹ bɔ Zeruzalɛmu ǹ koo ǹ mà Sefaa *, nɔ ǹ ce ajɔ maatũ bi tɛɛ.
19 N kù nɔ n kù yɛ woo bɛ mmu kãma bɛ má, bii kù jɛ Zaaki, ifɔi Lafɛ̃ɛ.
20 Iyi ǹ wa n kɔu ihɛ̃ ntɔi. Ilaaɔ̃i í jɛ sɛɛdam bii ǹ wa n sɔ iboi.
21 Si anyiɛ nɔ ǹ bɔ ilɛi Siri do Silisi ŋa.
22 Waati bɛɛbɛ igbɛi inɛi Kirisi ŋa iyi à wa ilɛi Zudee a kù yɛ wajum titã.

---

* **1:18** Sefaa nŋui à ya kpe Piɛɛ má.

23 Nŋu de à gbɔ iyi inɛ iyi í tako wa kpã ŋa ijuu,
wee nsɛi wa waazo idei woo dasi Jesu naanɛ ŋa, ide
iyi nŋu takaɛ wa bi ku ce nfeɛu wo.
24 Nɔ à saabu Ilaaɔ̃ na irim.

2

Pɔlu do woo bɛ ŋa iyi à gbe

1 Iyi í kpɛ í to zakai adɔ̃ maatɛ̃ɛ ŋɔi ǹ nyi
Zeruzalɛmu má, amu do Baanabasi. Nɔ à gbã Titee
í si wa.
2 Ǹ kooi si na iyi í jɔ̀ ǹ ce kuyɛ. Nɔ si kuyɛu Ilaaɔ̃i
í ni n koo. Ǹ kpe inɛ ngbo ŋa ikãi awaò ŋa à tɔtɔɔ nɔ
ǹ sisi nŋa yaasei idei laabaau jiidau iyi ǹ ya n cea
dimi mmu ŋa waazoɛu wo. Ǹ ce bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀
n kù bi icɛm iyi ǹ ce wo, walakɔ iyi ǹ wa n ce nsɛi
ku ce nfe.
3 Nɔ inɛ ngbo ŋau a kù tilasi Titee iyi í wa bi tom
nɔu ku ce bango baa do iyi í jɛ Gɛrɛki fei.
4 A kù tilasiɛ baa do iyi inɛ gɔ ŋa iyi a kù jɛ inɛ nwa
ŋa do ntɔ à lɔ wa si igbɛu à waa bi a tilasi inɛ fei ku
ce bango. Inɛ ŋau woo zamba inɛ ŋai. À naai do bisi
ku ba a bɛjɛ ara ku nɛ nwa si anu akã nwa do Jesu
Kirisi nɔ a ce wa aru.
5 Amma awa a kù jɛ ide nŋa baa keeke domi à bi
ka leekĩ si ntɔi laabaau jiidaui na iri nŋɛ.
6 Nɔ inɛ ŋa iyi à nɛ jirima à re a kù kɔ̃ɔsi ide kãma
má si ide iyi ǹ fɔu. Ntɔi, baa bii aŋai à jɛ ilu jirima
ŋa kù jɛɛm nkãma, domi bi Ilaaɔ̃ inɛ gɔ kù re njɛ. Inɛ
ngbo ŋau bɛ a kù kɔ̃ɔm si ide kãma.
7 Amma à yɛ iyi Ilaaɔ̃ í daam laabaau jiidau si awɔ
n sisia dimi mmu ŋa, si bɛi í daa Piɛɛ si awɔ ku sisia
Zuifu ŋa.

8 Ilaaɔ̃i í na Piɛɛ gbugbã ku jɛò woo bɛɛ bi Zuifu
ŋa, mà irei. Nŋu məi í nə í nam gbugbã n jɛò woo
bɛɛ bi dimi mmu ŋa.
9 Nə Zaaki do Piɛɛ do Zãa, aŋa iyi à jɛ bɛi səbe si
igbɛi inɛi Jesu ŋa, à yɛ iyi Ilaaɔ̃i í daam icɛu ihɛ̃ si awə
na didɔ̃ɛ. Ŋəi à jɛsi ka ce anu akã, amu do Baanabasi
ka bə bi dimi mmu ŋa nə aŋa mə a bə bi Zuifu ŋa.
10 Amma à təə wa ka ye gigii ilu are nŋa ŋa. Nə
bɛɛbɛ məi amu takam ǹ dasi idə tã.

Pəlu wa gbagba si Piɛɛ Antiəsi

11 Si waati iyi Piɛɛ í naa Antiəsi bɛ ǹ gbagba siɛ si
bantuma si na iyi í jɔ̀ wa ce taale.
12 Taaleɛu wee. Inɛ gə ŋa iyi à wa bi Zaaki à naa
Antiəsi. Inɛ ŋaui à ya na gbugbã si bango ku ce. Hee
a maa to wa Piɛɛ í ya maa jɛ do dimi mmu woo dasi
Jesu naanɛ ŋa ajə. Amma iyi inɛ ŋau à na à to wa, í
fa araɛ ci ya jɛ aŋaò ŋa má domi wa ce njo nŋa.
13 Ŋəi Zuifu woo dasi Jesu naanɛ ŋa iyi à wa bɛu,
gəgə ŋa mə à ce bɛi Piɛɛ í ceu hee à fa Baanabasi mə
si muafiti nŋau.
14 Iyi ǹ yɛ a kù waa nɛ do inə akã si kpãai laabaau
jiidau, ŋəi ǹ sɔ̃ Piɛɛ si wajui aŋa fei ǹ ni, awə Zuifui
nə ì waa ce bɛi dimi mmu ŋa, i kù waa ce kucei
Zuifu ŋa. To, bɛirei aa ce i tilasi dimi mmu ŋa a ce
kucei Zuifu ŋa.

Zuifu ŋa do dimi mmu ŋa à ba faaba na naanɛ ku dasi

15 Ntəi, awa Zuifu ŋai, a kù jɛ dimi mmu ŋa iyi à
ya kpe ilu dulum ŋa, domi Zuifu ŋai à bí wa.
16 Do nŋu fei, à mà iyi amanɛ kaa jɛ dee dee si
wajui Ilaaɔ̃ na wooda ku too, bii kù jɛ na naanɛ iyi
á dasi Jesu Kirisi. Na nŋu, awa mə à dasi Jesu Kirisi

naanɛ ku ba ka jɛ dee dee na naanɛ iyi à dasi Kirisi,
kù jɛ na wooda ku too. Ilaaɔ̃ kaa ce inɛ gɔ dee dee si
na iyi í jɔ̀ wa jirima wooda.
17 Nsɛi, bii à waa dɛ ka jɛ dee dee na saabui Kirisi,
nɔ à ba wee awa mɔ ilu dulum ŋai bɛi hai jɛ Zuifu ŋa,
aa ka jɛ ka ni icɛi Kirisii í jɔ̀ dulum wa kɔ̃ɔsi? Aawo,
ka maà lasabu bɛɛbɛ.
18 Nsɛi, bii ǹ teese ǹ wa n ma mii iyi ǹ tako ǹ lɛgɛ
wo, ǹ baa ǹ jɛ ilu taalei.
19 Ntɔ ntɔ, woodau takaɛ í jɔ̀ ǹ yɛ bɛi iku si wajuɛ,
ku ba n ce kuwɛɛm na Ilaaɔ̃.
20 Í yɛ bɛi à kpakpaam si jɨ̀i do Kirisi ajɔ. Na nŋu,
kù jɛ na aram nii ǹ wɛɛ má, bɛbɛi Kirisii wa ce
kuwɛɛɛ sim. Nɔ kuwɛɛ iyi ǹ wa n wɛɛ nsɛi, ǹ wa n
wɛɛi do naanɛ iyi ǹ dasi Amai Ilaaɔ̃, nŋu iyi í bim nɔ
í na kuwɛɛɛ na irim.
21 N kaa n fũsi didɔ̃i Ilaaɔ̃ awɔ n maa n jirima
wooda, domi bii í jɛ amanɛ á yɔkɔ ku jɛ dee dee na
wooda ku jirima, debɛi ikui Kirisiu ngbɛi.

3

Wooda ku jirima de, mà naanɛ ku dasi

1 Iŋɛ inɛi Galati ŋau, i kù nɛ laakai ŋa. Iŋɛ iyi à
sisia idei Jesu Kirisi iyi à kpakpa si jɨ̀i ku gaau sãa
sãa, yooi í kɔ̃ɔtɛ̃ ŋɛ.
2 Ǹ bi i sɔ̃m ide icu akãu ihɛ̃ ŋa. Ì ba Hundei Ilaaɔ̃
na wooda ku jirima nŋɛi de, mà na laabaau jiidau
iyi ì gbɔ ì dasi naanɛu ŋai.
3 Bɛirei í ce ì kua laakai bɛɛbɛ ŋa. Ì sinti do Hundei
Ilaaɔ̃ ŋa nɔ ì waa bi i kpa iriɛ do gbugbãi ara nŋɛ?
4 Ijuukpã iyi ì yɛ wo ŋa na naanɛ ku dasi nŋɛ, nsɛi
aa jɔ̀ ku jɛ ngbɛ ŋai? Ǹ tamaa i kaa jɔ̀ ku jɛ ngbɛ ŋa.

5 Iyi Ilaaɔ̃ í na ŋɛ Hundeɛ, nɔ wa ce maamaake ŋa
si anini nŋɛ, wa cooi na wooda ku jirima nŋɛ? Mà
na iyi í jɔ̀ ì gbɔ idei laabaau jiida ì dasi naanɛ ŋai.

6 Ì mà ŋa iyi kukɔi idei Ilaaɔ̃ í ni, Aburahamu í dasi
Ilaaɔ̃ naanɛ, nŋui í jɔ̀ Ilaaɔ̃ í dooaɛ amanɛ dee dee.
7 Na nŋu, i jɔ̀ i mà ŋa iyi woo dasi Jesu naanɛ ŋai à
jɛ tɔkui Aburahamu ŋa do ntɔ.
8 Hai tako wo Ilaaɔ̃ í mà iyi nŋu á jɔ̀ dimi mmu
ŋa a jɛ dee dee na naanɛ ku dasi nŋa. Ŋɔi í jɔ̀ í sisia
Aburahamu laabaau jiidau hai ku kpɛ í ni, hai bi tɛɛi
an weea inɛi andunya fei.
9 Aburahamu í dasi naanɛ nɔ í ba kuwee. Bɛɛbɛ
mɔi inɛ ŋa iyi à dasi naanɛ aa ba kuwee do nŋu ajɔ.

10 Inɛ ŋa iyi à waa na gbugbã si wooda ku jirima
ikpei í jɛ tu ŋa, domi à kɔɔ à ni, inɛ iyi kù waa mu
ide à kɔ si tiai woodau fei nɔ kù waa jirimaɛ, lafɛ̃ɛ
ilu ikpei.
11 Nɔ nsɛi à yɔɔ mam mam iyi inɛ gɔ kaa jɛ dee dee
si wajui Ilaaɔ̃ na wooda ku jirima, domi à kɔɔ à ni,
inɛ iyi Ilaaɔ̃ í jɔ̀ í jɛ dee dee na naanɛ ku dasi, lafɛ̃ɛi á
nɛ kuwɛɛ.
12 Ntɔ ntɔ, icui wooda kù wa si naanɛ ku dasi.
Amma à kɔɔ à ni, inɛ iyi í yɔkɔ wa jirima woodau
dee dee, lafɛ̃ɛi á basi kuwɛɛ.

13 Amma Kirisi í ya wa hai si ikpei wooda si waati
iyi í na í jɛ ilu ikpe na iri nwa. Í na í jɛ ilu ikpe si na
iyi í jɔ̀ kukɔi idei Ilaaɔ̃ wa fɔ í ni, inɛ iyi à kpakpa si
antai jĩi fei ilu ikpei.
14 Kirisi í ce bɛɛbɛi ku ba kuwee iyi Ilaaɔ̃ í weea
Aburahamuu kú jɛ ti dimi mmu ŋa na saabui Jesu
Kirisi. Nɔ si bɛɛbɛ awa fei aa ka ba Hunde iyi Ilaaɔ̃ í
wãò wa na naanɛ ku dasi.

Woodɑ ku jirimɑ do idei kuwã

15 Iŋɛ inɛm ŋɑ, ɑn so yɑɑsei ide gɔ iyi inɛ fei í mà.
Bii inɛ gɔ í kɔ bɛi í bi ɑ kpɛ̃ ɑmɑniɛ hɑi kù ku í jilɔɔ,
inɛ gɔ kɑɑ yɔkɔ ku gɑnji ideu hee má jɛ ku kɔ̃ɔsi, bɑɑ
do iyi ɑmɑnɛi í kɔɔ.
16 To, Abur ɑhɑmu do tɔkuɛi Ilɑɑɔ̃ í ceɑ kuwã. Bii à
ni tɔkuɛ ŋɑ, inɛ nkpɔi à fãɑ. Ammɑ à ni tɔkuɛi, wɑɑtɔ
inɛ ɑkãi, nɔ nŋui í jɛ Kirisiu.
17 Nɑ nŋu, ide iyi ǹ wɑ n bi n fɔ wee. Ilɑɑɔ̃ í ce
kuwãi ideu nɔ í jilɔɔ. Nsɛi, woodɑ iyi í nɑɑ si ɑnyii
ɑdɔ̃ cɪ̀ɔ cɪ̀ɔ mɛɛ do kuntɑɑ, kɑɑ yɔkɔ ku gɑnji ideu hee
ku jɔ̀ ide iyi Ilɑɑɔ̃ í wãu ku jɛ ngbɛ.
18 Ammɑ bii nɑ woodɑ ku jirimɑi à jɛ tubu, kù
jɛ nɑ idei kuwã má. Nɔ wee do kuwãi Ilɑɑɔ̃ í ceɑò
Abur ɑhɑmu didɔ̃ɛ.
19 Debɛi, nɑ mii í ce Ilɑɑɔ̃ í nɑ woodɑ. Í nɑɑi
ku bɑ kookoosu iyi kù jɛ tɛɛ ku fitɑ gbugbãɑ. Nɔ
woodɑu wɑ ce icɛɛi hee tɔkui Abur ɑhɑmuu koo tóo
wɑ. Tɔkuɛui à ceɑ inɛ ŋɑ kuwãɛu. Woodɑu ɑmɑlekɑ
ŋɑi Ilɑɑɔ̃ í jɔ̀ à nɑ Moizi, nŋu iyi í wɑ gãmɛi Ilɑɑɔ̃ do
ɑmɑnɛ ŋɑ, nɔ nŋu mɔ ku sɔ̃ inɛ ŋɑu.
20 Ammɑ wɑɑti iyi Ilɑɑɔ̃ í ce kuwãu, kù nɛ
bukɑɑtɑi inɛ iyi á wɑ si gãmɛi nŋu do ɑmɑnɛ ŋɑ,
domi nŋu ɑkãi í ce kuwãu.

Mii iyi woodɑ wɑ lele

21 Debɛi, woodɑu wɑ jã ide iyi Ilɑɑɔ̃ í wãu mɛɛ.
Aɑwo, kù jɛ bɛɛbɛ. Ntɔ ntɔ, bii í jɛ à nɑ woodɑ wo
iyi á yɔkɔ ku muɑ ɑmɑnɛ kuwɛɛ, Ilɑɑɔ̃ á jɔ̀ ɑmɑnɛ ku
jɛ dee dee wo nɑ woodɑu.
22 Ammɑ kukɔi idei Ilɑɑɔ̃ wɑ nyisi iyi inɛ fei í wɑ si
ɑwɔ gbugbãi dulum, ku bɑ do sɑɑbui nɑɑnɛ ku dɑsi,
kuwãu ku jɛ ti woo dɑsi Jesu Kirisi nɑɑnɛ ŋɑ.

23 Tako wo wooda wa mu wai bɛi aru wa gbã wa
hee Kirisi ku maa to wa ku na ku nyisi wa kpãai
naanɛ ku dasi.
24 Bɛɛbɛi, woodaui wa gbã wa wa bɔò wa bi Kirisi
ku ba Ilaaɔ̃ ku jɔ̀ ka jɛ dee dee na naanɛ ku dasiu.
25 Nsɛi iyi waatii naanɛ ku dasiu í to, a kù nɛ
bukaatai woodau ku gbã wa má.
26 Bɛɛbɛi iŋɛ fei ì jɛ amai Ilaaɔ̃ na naanɛ iyi ì dasi
Jesu Kirisi ŋa.
27 Ntɔ ntɔ, iŋɛ iyi ì ce inyi ku dasi do irii Kirisi fei,
ì so daai Kirisi ŋai.
28 Iŋɛ fei ì jɛ akã si anu akã nŋɛ iyi ì ce do Jesu
Kirisi ŋa. Na nŋu, inɛ gɔ kù jɛ ikã, hai Zuifu ŋa hee
do dimi mmu ŋa, hai aru ŋa do inɛ ŋa iyi à nɛ ara
nŋa, hai inaabo ŋa hee do inɛmɔkɔ ŋa.
29 Bii ì nɔ ì jɛ ti Kirisi ŋa, ì jɛ tɔkui Aburahamu ŋa.
Nɔ aa jɛ tubu ŋa bɛi Ilaaɔ̃ takaɛ í ce kuwãɛu.

4

1 Nsɛi ǹ wa n bi n na ŋɛ yaase gɔ. Yaaseu wee.
Ama iyi á jɛ tubui baaɛ, si waati iyi wa jɛ amau kù
tia aru * gɔ, baa do iyi fei ndɛɛ á na ku jɛ titɛɛ.
2 Si waati iyi wa jɛ amau, inɛ gɔ ŋa à wɛɛ iyi à waa
muu, nɔ à waa cea wũa hee í tóò waati iyi baaɛ í
jilɛaa.
3 Bɛɛbɛ mɔi do awa taka nwa. Waati iyi à tako à
wɛɛ bɛi ama keeke ŋa, à jɛ arui mii ndii andunya ŋa
wo.
4 Amma iyi waati iyi Ilaaɔ̃ í jilɛu í na í to, ŋɔi í bɛ
Amaɛ wa. Inaaboi í buu, nɔ si woodai Zuifu ŋai wa
nɛ

* **4:1** kù tia aru Aru do woo ce icɛ fei ide akãu mbɛ si feei inɛ ŋa iyi à kɔ akabuu titõi idei Ilaaɔ̃.

5 ku ba ku ya inɛ ŋa iyi à wa si awɔi wooda. Í ce
bɛɛbɛi ku ba ka jɛ amai Ilaaɔ̃ ŋa.
6 Nɔ Ilaaɔ̃ í bɛ Hundei Amaɛ wa si idɔ nwa ku
nyisiò iyi awai à jɛ amaɛ ŋa. Hundeu wa kpoo
Baaba.
7 Si bɛɛbɛ i kù jɛ aru má ŋa, iŋɛu amu ŋai bɛbɛi.
To, nsɛi iyi ì jɛ amai Ilaaɔ̃ ŋa, Ilaaɔ̃ í nyi í ce ŋɛ woo
jɛ tubuɛ ŋa má.

Zigiida iyi Pɔlu í nɛ na inɛi Galati ŋa

8 Tako wo i kù mà Ilaaɔ̃ ŋa, nɔ ì jɛ arui iwɛ̃ ŋa iyi a
kù jɛ Ilaaɔ̃.
9 Amma nsɛi ì mà Ilaaɔ̃ ŋa. Nɔ iyi í re mɔm Ilaaɔ̃
í mà ŋɛ. To, bɛirei í ce ì waa bi i sinda si mii ndii
andunya ŋa má ŋa, iyi kù nɛ gbugbã nɔ kù nɛ bɛɛrɛ.
Na mii í ce ì waa bi i jɛ aru nŋa má ŋa.
10 Ì ya maa na ajɔi jingau gɔ ŋa gbugbã ŋa, do
cukpa gɔ ŋa do waati gɔ ŋa do adɔ̃ gɔ ŋa.
11 Nsɛi ǹ wa n ce njo icɛ iyi ǹ ce si gãmɛ nŋɛ ku
maà ce nfe.
12 Ǹ wa n tɔɔ ŋɛ, iŋɛ inɛm ŋa, i jilɛ ara nŋɛ si agbɛm
bɛi amu mɔ ǹ jilɛ aram si agbɛ nŋɛ. Waati iyi ǹ wa
bi tu ŋɛ, i kù ceem kurara gɔ ŋa.
13 Ì mà sãa sãa ŋa, waati iyi ǹ sinti ku ce nŋɛ
waazoi laabaau jiidau, do bɔ̃ɔi arai.
14 Amma i kù dondam ŋa, i kù nɔ i kù kɔsim ŋa,
baa bii bɔ̃ɔm nɔu ku yɛɛ í cé ŋɛ. Do nŋu fei, ì gbam
ŋai bɛi aa gba amalekai Ilaaɔ̃ ŋa, walakɔ bɛi Jesu
Kirisi takaɛ.
15 Ì nɛ inɔ didɔ̃ wo ŋa. To, nsɛi, mii í ce ŋɛ. An yɔkɔ
n jɛ sɛɛda na iri nŋɛ n ni bii á ce wo aa nya iju nŋɛ i
nam ŋa.
16 Si na iyi í jɔ̀ ǹ sɔ̃ ŋɛ ntɔui i jɔ̀ n jɛ mbɛɛ nŋɛ nsɛi?

17 Inɛ ŋau, à waa na ŋɛ ara amma kù jɛ do yaase
jiida. À waa bi a fa ŋɛi hai bi tu wa ku ba i na ŋa ara
ŋa.
18 Í sɨ̃a i nɛ himma si mii jiida ku ce ŋa waati kãma
fei, nɔ ku maà jɛ bii ǹ wa inɔ nŋɛ nŋu akã.
19 Iŋɛ amam ŋa, bɛi inaabo iyi wa bi ku bí í ya gbɔ
ara kuro, bɛɛbɛ mɔi amu mɔ ǹ wa n gbɔ ara kuro má
hee idei Kirisi ku buba si ŋɛ ntɔ ntɔ.
20 Ǹ bi n wa inɔ nŋɛ nsɛi ku ba n maà n fɔ ide bɛ
ihẽ má, amma do nŋu fei ǹ nɛ zigiida na iri nŋɛ.

Idei Agaa do Sara

21 I jɔ̀ n bee ŋɛ, iŋɛ iyi ì bi i wa si awɔi wooda ŋa, i
kù gbɔ iyi wooda wa fɔ ŋai?
22 À kɔɔ à ni Aburahamu í bí ama inɛmɔkɔ minji,
akã do abo aru gɔ, akã mɔ do abo iyi í nɛ araɛ.
23 Aruu, í bí amaɛi bɛi à ya bí inɛ fei, amma inɛ iyi
í nɛ araɛu í bí amaɛi do kuwãi Ilaaɔ̃.
24-25 Ideu ihẽ í yɛi bɛi mɔnda. Inaabo minji ŋau
aŋai à jɛ bɛi akabuu minji. Agaa nŋui í jɛ bɛi akabuu
iyi Ilaaɔ̃ í na inɛ ŋa tako wo si geetei Sinai si ilɛi
Arabi. Nŋu bɛi í jɛ wooda iyi wa dasi inɛ ŋa aru. Nɔ
Agaa í yɛi má bɛi ilui Zeruzalɛmu iyi í wɛɛ nsɛi, domi
í wa si aru do inɛɛ ŋa fei.
26 Amma Sara í yɛi bɛi Zeruzalɛmu iyi í wa leleu
iyi í nɛ araɛ. Nŋui í jɛ iye nwa.
27 Nɔ à kɔɔ à ni,
Jɔ̀ inɔɛ ku dɔ̃, awɔ inaabo gbɛnda iyi i kù bí.
La, i dɔ̃ anu do inɔ didɔ̃, awɔ iyi i kù mà ara kuroi
kubí,
Domi inaabo iyi à kɔsi á na ku bí ama ku re inaabo
iyi í wa idei mɔkɔ.

28 Nsɛi iŋɛ inɛm ŋa, iŋɛi ì jɛ amu ŋa iyi Ilaaɔ̃ í ce
kuwãɛu bɛi Izaaki í yɛu.
29 Waati nŋu, ama iyi à bí bɛi à ya bí inɛ fei í kpã
inɛ iyi à bí do gbugbãi Hundei Ilaaɔ̃u iju. Bɛɛbɛ mɔi
í yɛ nsɛi.
30 Amma kukɔi idei Ilaaɔ̃ wa fɔ, í ni,
Lele aruu do amaɛ fei,
Domi amai aru kaa jɛ tubu do amai abo iyi í nɛ araɛu
ajɔ.
31 Bɛɛbɛ mɔi iŋɛ inɛm ŋa, ì mà ŋa iyi a kù jɛ amai aru,
amma amai inɛ iyi í nɛ araɛi à jɛ.

5

I leekĩ dim dim ŋa si ara ku nɛ nŋɛ

1 Kirisi í jɔ̀ à nɛ ara nwa ku ba ka nɛ ara nwa do
ntɔ. Na nŋu, i leekĩ dim dim ŋa si ara ku nɛ nŋɛ, i
maà jɔ̀ i na i jɛ aru má ŋa.
2 I de itĩ i gbɔ. Amu Pɔlui ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ ideu ihɛ̃. Bii
ì jɔ̀ à dasi ŋɛ bango, icɛi Kirisi kù nɛ aranfãani kãma
bi tu ŋɛ.
3 Ǹ nyi ǹ sisi ǹ wa n fɔ má, inɛ iyi í jɔ̀ à dasiɛ bango,
tilasii lafɛ̃ɛ ku jirima wooda fei.
4 Iŋɛ iyi ì waa bi i jɛ dee dee si wajui Ilaaɔ̃ na
wooda ku jirima, ì fɛɛfɛ ara nŋɛ do Kirisii nɔ ì fũsi
didɔ̃i Ilaaɔ̃ awɔ ŋa.
5 Amma awa, Hundei Ilaaɔ̃ wa sɔ̃ wa mam mam
iyi Ilaaɔ̃ á jɔ̀ ka jɛ dee dee na naanɛ ku dasi nwa.
6 Ntɔ ntɔ, bii à nɛ anu akã do Jesu Kirisi, à ce
bango, a kù ce bango kù jɛ ide kãma. Ide iyi í nɛ
amboe í re nŋui í jɛ naanɛ ku dasi iyi wa ce icɛ do
kubi.

7 Ì waa ce kuwɛɛ nŋɛ wo dee dee ŋa. Yooi í ganji
ŋɛ í jɔ̀ i kù waa jirima ntɔu má ŋa.
8 Ikɔ iyi à na ŋɛu bɛ kù waa naa hai bi Ilaaɔ̃, nŋu
iyi í kpe ŋɛ.
9 Na nŋu, i ce laakai ŋa, domi à ya fɔ a ni lefee
keekei í ya dede pɛ̃ɛ fei.
10 Amma Lafɛ̃ɛ í jɔ̀ ǹ wa n naanɛ ŋɛ iyi i kaa ce
lasabu gɔ iyi í jɛ ikã do lasabu iyi ǹ ceu bɛ ŋa. Inɛ
mɔ iyi wa bitandi ŋɛ, baa bii yooi Ilaaɔ̃ á kpãa iju.
11 Iŋɛ inɛm ŋa, bii í jɛ amu takam ǹ wa n waazo
hee nsɛi ǹ ni inɛ ŋa a ce bangoi, na mii í ce à ya maa
kpãm iju. Bii í jɛ bɛɛbɛ mɔm nii ǹ wa n ce, ikui Jesu
si jʼii kàa jɛa inɛ ŋa bi ku ko isɛ.
12 Inɛ ŋa iyi à waa bitandi ŋɛu bɛ, ǹ bi a nya ŋa ikã
*
.
13 Iŋɛ inɛm ŋa, à kpe ŋɛi i na i nɛ ara nŋɛ. Do nŋu
fei, i maà jɔ̀ ara ku nɛ nŋɛ ku mua daai iŋɛ taka nŋɛ
kpãa i ceò idɔɔbii ara nŋɛ. Amma i ya maa sobi njɛ
do kubi ŋa,
14 domi wooda fei í wa si irii ide akãu ihɛ̃ iyi í ni,
bi inɛ mmu ŋa bɛi ì bi araɛ.
15 I maà ya maa ŋɔ njɛ ŋa bɛi iŋai sako ŋa. I ce
laakai ŋa ku ba i maà ce nfei njɛ ŋa.

Ka jɔ̀ Hundei Ilaaɔ̃ ku nɛò wa

16 Ide iyi ǹ wa n fɔu wee, i jɔ̀ Hundei Ilaaɔ̃ ku maa
nɛò ŋɛ. Bii ì waa ce bɛɛbɛ ŋa, i kaa ce kubi nfe nfei
ara nŋɛ má,
17 domi mii iyi daai awa taka nwa í bi ci ya jɛ dimi
akã do iyi Hundei Ilaaɔ̃ í bi. Kubi minji ŋau, à ya
maa jai hee a kaa ka yɔkɔ ka ce bɛi à bi.

---

* **5:12** ǹ bi a nya ŋa ikã inɛ gɔ ŋa à ni, bii à bi mɔm a bãntãm ara nŋa gbakã.

18 Amma bii Hundei Ilaaɔ̃ wa nɛò ŋɛ i kù wa si
awɔi wooda má ŋa.
19 Inɛ fei í mà daai amanɛ sãa sãa. Daa ŋaui à jɛ sɛ̃ɛ
ku tɔtɔɔ hai nɛ yaase, do daa sãmi do daa nkpɔ nkpɔ,
20 do iwɛ̃ ku tɔɔ, do dobu dobu ku ce, do mbɛɛtɛ,
do ija, do igu, do idɔɔkɔ̃ yaamɔ, do njɛ ku wã, do
kakɔɔ, do njɛ ku fɛɛfɛ,
21 do kɔdɛɛ, do atɛ̃ ku kpa inɛ, do ijɛ ku bi, do mii
iyi í jɔ bɛɛbɛ fei. Ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ bɛi ǹ tako ǹ fɔ ǹ ni,
inɛ ŋa iyi à waa ce dimi bɛɛbɛ a kaa ba tubu kãma si
andunya titõi Ilaaɔ̃.
22 Amma mii iyi Hundei Ilaaɔ̃ í ya bí, nŋui í jɛ kubi,
do inɔ didõ, do laakai ku sũ, do temua, do jiida ku
jɛ, do inɔ akã, do naanɛ,
23 do daa didõ, do ara ku mu. Mii ŋau bɛ fei,
wooda kù ganji ŋa.
24 Nɔ inɛ ŋa iyi à jɛ ti Jesu Kirisi í yɛ bɛi à kpa kucei
daai ara nŋa si j̊ii ku gaauu, do binɛ do kubiɛ fei.
25 Si bɛi Hundei Ilaaɔ̃i wa mu nwa kuwɛɛ, ka jɔ̀ ku
nɛò wa.
26 Kù s̊ia ka jɛ ilu faao, wala woo kosi inɛ ŋa,
walakɔ ka maa ce igu si awa duusõɔ.

6

I ya sobi njɛ si aso ŋa

1 Iŋɛ inɛm ŋa, iŋɛ iyi Hundei Ilaaɔ̃ wa nɛò ŋɛ, bii
ì mu inɛ gɔ si kurara, i nyisi lafɛ̃ɛ kpãa jiida do daa
didõ ŋa. Nɔ i ce laakai ŋa ku ba iŋɛ mɔ i maà na i dasi
kurara bɛɛbɛ.
2 I sobi njɛ si aso * ku so ŋa. Bii ì waa ce bɛɛbɛ ŋa
ì waa jirima woodai Kirisi ŋai.

---

* **6:2** aso nŋui í jɛ wahala ŋa.

3 Bii inɛ gɔ wa cɔ araɛ ngɔgɔ nɔ wee kù jɛ ngɔgɔ, wa
lɛlɛ araɛi.
4 I jɔ̀ inɛ fei ku wusɛ daai nŋu takaɛ nɔ ku yɛ si bii
nŋu á tɔɔ fufu, amma ku maà tɔɔ fufu na iyi nŋu í re
inɛ gɔ,
5 domi inɛ fei á so asoi † nŋu takaɛi.
6 Awɔ iyi à waa kɔ idei Ilaaɔ̃, mii iyi ì nɛ fei jɔ̀ i kpɔ̃ɔ
do inɛ iyi wa kɔɛ si.
7 I maà ti i lɛlɛ ara nŋɛ. A ci ya nyaanyi Ilaaɔ̃. Mii
iyi amanɛ í gbɛ̃ nŋui á da.
8 Bii wa gbɛ̃ iyi daai nŋu takaɛ í bi, nfe ku cei á
bíaa. Bii í nɔ wa gbɛ̃ iyi Hundei Ilaaɔ̃ í bi, kuwɛɛ hai
tãi Hundei Ilaaɔ̃u á bíaa.
9 Na nŋu, ka maà gbɛɛji do jiida ku ce, domi bii a
kù mɔngɔ aa ka ba ka da si awaati iyi í jɔ.
10 Bɛɛbɛ mɔi waati iyi à ba awɔɛ fei, ka cea inɛ fei
jiidaɛ. Nɔ iyi í re mɔm, ka cea kpaasi woo dasi Jesu
naanɛ ŋau bɛɛbɛ.

Idei ankãanyi do fɔɔ

11 Hai ihɛ̃ bɛi do awɔi amu takam nii ǹ kɔ nŋɛ wa
‡. Iŋɛ taka nŋɛ aa yɔɔ mɔm bɛi kukɔ ŋau à la à to.
12 Inɛ ŋa iyi à waa bi a tilasi ŋɛ i ceò bango ŋau à
waa ce bɛɛbɛi ku ba a ce mii iyi á dɔ̃a amanɛ ŋa si,
nɔ a maà kpã ŋa iju na irii ikui Jesu Kirisi si ǰi ku
gaauu.
13 Amma aŋa taka nŋa, baa do iyi à ce bango fei,
a kù waa jirima wooda. À bi a dasi ŋɛ bango ku cei
ku ba a tɔɔ fufu si na iyi í jɔ̀ à yɔkɔ à kãmia ŋɛ.

---

† **6:5** Yaasei isɛɛdeu ihɛ̃i í jɛ, domi inɛ feii a na ku fɔ bɛi nŋu í ce icɛ.
‡ **6:11** hai bɛi do awɔi amu takam nii ǹ kɔ nŋɛ wa Si dɔɔnɛɛ nŋa bii
à waa ce lɛɛti à ya maa fɔi nɔ inɛ gɔ ku maa kɔɔ. Amma Pɔlu í kɔ idei
ankãanyi ŋau ihɛ̃ do awɔɛ.

14 Amma amu n kù n wa n tɔɔ fufu bii kù jɛ na ikui
Lafɛ̃ɛ nwa Jesu Kirisi si ɲ̃ii ku gaau. Na ikuɛu mii
ndii andunya fei í yɛɛm nii bɛi mii iyi kù wɛɛ má,
nɔ bɛɛbɛ mɔi ǹ wa n yɔɔ baa do kuwɛɛi amu takam
fei.
15 À ce bango, a kù ce bango kù jɛ ide kãma. Mii
iyi í nɛ amboe í re, nŋui í jɛ a taka inɛ titõ.
16 Laakai ku sũ do didõ ku wɛɛa inɛ ŋa iyi à waa
too woodau ihɛ̃ hee do inɛi Izirɛli ŋa, aŋa iyi à jɛ inɛi
Ilaaõ ŋa.
17 Hai nnyi inɛ kãma ku maà wahalam má domi
na irii Jesui ǹ ba dalai juju ŋa iyi à wa si aram nɔu
ihɛ̃.
18 Iŋɛ inɛm ŋa, didõi Lafɛ̃ɛ nwa Jesu Kirisi ku wɛɛ
do iŋɛ fei. Ami.

Akabuu Titɔ̃i Idei Ilaaɔ
Monkole New Testament

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titɔ̃i Idei Ilaaɔ

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282